

SØRVESTEN

Medlemsblad for Norges Handikapforbund Sørvest, Rogaland og Hordaland

01/10

7. årgang

INNHold 01/10 S.6 KARI JOHANNESSEN **S.10 DISKRIMINERING** S.14 ER DET JEG ELLER ARBEIDSLIVET SOM ER UFØR? **S15 REGIONLEDER ANNE-BERIT KOLÅS** S.16 UNDERSØKELSE OM PERSONBEFORDRING **S.18 BRUKERPASSORDNINGEN** S.19 GJETT RETT

SØRVESTEN

Medlemsblad for Norges
Handikapforbund Sørvest,
Rogaland og Hordaland

01/10 7. årgang

Ansvarlig utgiver:

Norges Handikapforbund Sørvest
Østre Nesttunveien 20,
Postboks 93, 5852 Bergen

Tlf: 55 11 99 50

Fax: 55 11 99 59

E-post: nhf.soerwest@nhf.no

Ansvarlig redaktør:

Arild Birkenes

I redaksjonen for øvrig:

Anne-Berit Kolås, Rolf Østbø og
Alf-Are Skog

Utgivelser:

Bladet kommer ut 4 ganger i året

**Frist for innlevering av stoff
til neste nummer**

19 april 2010

Signerte artikler:

Signerte artikler er undertegnedes
ansvar

Annonser:

Media Direkt Norge

Forsidebilde: Arild Birkenes**Layout:**

Hvarings as | tina

Trykk:

Bryne Stavanger Offset

Opplag:

2 800

LEDER

ANNE-BERIT KOLÅS
REGIONLEDER

Hei igjen alle sammen.

Nå er vi kommet til totusenogti eller tjueti eller i alle fall 2010, og Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven har vært gjeldende i ett år.

Det har ikke vært så mange anmeldelser til Likestillings- og Diskrimineringsombudet (LDO) fra Rogaland og Hordaland, men noen er det da. FFO Rogaland har f.eks anmeldt Sola flyplass. Den saken har vært omtalt i Sørvesten mange ganger, men det er enda ikke kommet noe svar fra LDO. Det som likevel skjer er at Kristian Bore nå blir brukt også i Avinor sentralt for å hjelpe til med å finne en mest mulig fornuftig løsning på problemene med nesebroer – lave fly. En annen meldingssak – fra en privatperson er Flesland Flyplass med smale utgangsporter ved ankomst. Der uttalte Avinor at de ville vente med å gjøre noe til nytt bygg stod klart. NHF har sagt at dette vil vi ikke vente på – så da blir det store spørsmålet – hvor lenge må vi vente på svar fra LDO i den saken?

Det er kommet noen avgjørelser fra LDO og jeg tror det er lurt å bruke disse i vårt påvirkningsarbeid før vi melder nye saker. Sjekk gjerne www.ldo.no om dere finner eksempler som kan brukes i eget område.

Mange har nok lagt merke til at jeg har reist med flytoget, og at jeg stilte krav. Jeg har opplevd at enkelte mener jeg er sytete fordi jeg vil ha samme muligheter som andre innbyggere i Norge – noe jeg er helt uenig i. Det er faktisk ikke mitt problem at samfunnsplanleggerne er så utrolig dårlig på universell utforming og heller ikke har tatt inn over seg krav om tilgjengelighet som har fantes i lovverk og forskrifter i mer enn 20 år.

Må nok tilstå at jeg ikke ble lei meg da Flytoget ba om unnskyldning og bekreftet at jeg hadde rett når jeg krevde å komme på flytoget på lik linje med andre som kom til hold-eplassen samtidig (og etter) meg. Det verste med denne saken er nok at andre kanskje hadde slått seg til ro med avvisingen og blitt stående der i kulden og vente på neste avgang. La oss håpe at alle ansatte på flytoget nå har lært og at dette sprer seg til kommende ansatte der, slik at vi slipper flere slike hendelser.

Skyss i Hordaland (tilsvarende Kolumbus i Rogaland) har valgt en annen vri. De vil ikke oppgi i ruteheftene (eller på annen måte) hvilke busser som faktisk er tilgjengelig. Da slipper de jo oss som passasjerer og de slipper å be sjåførene yte bistand med å ta ut ramper ved på og avstigning, og de slipper klager (tror de).

De fleste lokallag skal i nærmeste framtid avholde årsmøter. Jeg har fått flere henvendelser på at medlemmer ikke vil ha tillitsverv og i alle fall ikke vil være lokallagsleder. Nåværende ledere vil ikke mer og faren for nedleggelse av noen av lagene er stor. Dette er veldig beklagelig fordi vi trenger alle lagene til å drive påvirkningsarbeid ute i kommunene. Det er ingen mulighet for at regionskontoret kan overta det viktige arbeidet som lokallagene gjør, og min erfaring sier også at Kommunale råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne på ingen måte kan overta lagenes arbeid. Oppfordringen min til dere blir derfor – still på årsmøtet og tilby deres tjenester – små eller store – slik at lagene våre kan bestå. Jo flere som er med på arbeidet jo mindre blir det på den enkelte.

REDAKTØRENS SPALTE

ARILD BIRKENES
REGIONKONTORLEDER

Hjertelig velkommen til det første nummeret av Sørvesten i 2010. Rolf Østbø har ført i pennen et tankevekkende intervju med Kari Johannessen som har kjempet utallige interessepolitiske slag opp gjennom årene både for Norges Handikapforbund og for Landsforeningen for Polioskadde. Livshistorien til Kari Johannessen springer ut av samfunnsmessige vilkår som hun selv har overskredet, personlig og interessepolitisk.

Rolf har også skrevet en artikkel om diskriminering som i likhet med intervjuet med Kari Johannessen viser at interessepolitiske kamper har personlige kostnader, men også personlige gevinster i form av styrket mot og økt selvtillit. Det er vanskelig å tenke seg at Rosa Parks var den samme etter at hun hadde utfordret raseskillet på bussen den 1. desember 1955.

Intervjuet og diskrimineringsartikkelen viser til former for diskriminering som ikke er like påfallende som i dag. I motsetning til den åpenbare og vulgære diskrimineringen er en av våre dagers interessepolitiske utfordringer at diskrimineringen arter seg på måter som gjør det vanskeligere å få tak på; ingen skilt som forbyr noen å ta bussen, ingen skilt som forbyr noen skaffe seg arbeid, ingen skilt som forbyr noen å komme seg inn på restauranter. Allikevel er det ikke mulig eller statistisk mye vanskeligere for bestemte grupper i dette landet å bevege seg like fritt som andre på arbeidsmarkedet, på offentlige steder, kollektivtransport. Forbudene eller den vulgære diskrimineringen er borte, men ikke konsekvensene i samme grad.

Et mer eller mindre finmasket nettverk av spesialordninger og begreper for dem som "ikke passer inn" gjør det i tillegg vanskeligere å få tak på diskrimineringen; yrkeshemmede mottar stønad, TT tjenesten kompenserer for manglende tilgjengelighet i kollektivtrafikken, uføretrygden

kompenserer for manglende arbeidsevne. Kan det hende nettverket av mer eller mindre finmaskede spesialordninger tildekker årsakene til at de er nødvendige? Eller hva gjør en yrkeshemmet til yrkeshemmet? I debattspalten vår tar Brit Rønningen, bosatt i Bergen, opp en lignende problemstilling i forhold til arbeid og uføre. Er problemet arbeidslivet som ikke har rom for funksjonshemmede eller funksjonshemmede som ikke passer inn i arbeidslivet?

I samme spor sier vår egen forbundsleder i siste nummer av Handikapnytt: "For hvis det er slik at det høye sykefraværet skyldes at personer med funksjonsnedsettelse, som i perioder ikke har krefter til å gå på jobb hver dag, må ha en og annen dag til å hente seg inn, ja da er det positivt med et høyt sykefravær, fordi det viser at det er plass til dem i arbeidslivet." Begge perspektivene åpner opp for å gjøre noe som oppfattes som et problem til en løsning.

Overlege Håkon Lasse Leira viser at debatten om sykefravær foregår på feil premisser. Alle perspektivene utfordrer rådende forestillinger om sykefravær og uførhet.

Et av de grunnleggende premisser for pågående debatter om sykefravær og uførhet er nemlig at avvik ikke skal tolereres; forskjellig yteevne skal ikke tolereres. I stedet for å akseptere mulighetene for å yte etter evne som det normale, blir kompensasjonsordninger som uføretrygd og sykepenger først etablert og deretter kritisert som et økonomisk problem for samfunnet. Uføre og syke blir dermed indirekte bokført som ekstrautgifter, som problemer. Avstanden fra å bli bokført som et økonomisk problem til å se på seg selv som et problem er kanskje mindre enn mange innser. Kari Johannessen og Rosa Parks nøyde seg ikke med å se på seg selv som problemer.

KONTORETS SPALTE

VIGDIS HOPE
SENIORKONSULENT

Vi har forhåpentligvis nå lagt en tung, kald og snørrik vinter bak oss og jeg håper vi snart går våren lyst i møte. Det har heldigvis blitt litt lysere om morgenen og det hjelper litt på.

Vi på regionskontoret vil benytte anledningen til å ønske dere alle et godt år og håper dere er klare for mye hyggelig innsats sammen med oss og tillitsvalgte i lokallagene.

Regionkontorets lokaler er nå flyttet til Nesttun i Bergen.

Vi deler kontorer med:

NHF Bergen - Landsforeningen for Arbeidsmiljøskaddes Hordaland - Landsforeningen for Slagrammede Hordaland - Landsforeningen for Nakkeslengskadde Hordaland, Landsforeningen for Amputerete Hordaland og SAFO Vest. For regionen har dette medført et bedre og tettere samarbeid med lagene, noe vi setter stor pris på.

NHF er rammet av dårlige tider, i og med at inntektene fra automatene har forsvunnet.

Som en følge av de "magre år" vi nå er inne i, har det blitt foretatt kutt i stillinger på mange plasser i NHF – de aller fleste på hovedkontoret. I vår region har vi blitt forskånet for kutt i stillingene, men regionen må satse mer på det inntektsbringende arbeide.

NHF Sørvest skal i 2010 arrangere 3 helgekurs.

Første kurs:

Arbeid og attføring

Kurset vil bli arrangert helgen 17-18. april i Hordaland.

Dette er et samarbeidsprosjekt sammen med NHFU Sørvest.

Kurset informerer om hvordan man kan komme seg tilbake til arbeid via attføring, og hvilke tiltak som finnes.

Andre kurs:

Likemann knyttet til rehabilitering.

Kurset vil bli arrangert helgen 18 og 19. september i Rogaland.

Kurset tar for seg veiledning til nyskaddede om hvor det finnes rehabiliteringsinstitusjoner i Helse Vest, regler for rehabiliteringspenger for å nevne noe.

Tredje kurs:

Lederkonferanse/høstkurs

Kurset vil bli arrangert helgen 30-31. Oktober i Hordaland.

Tema for kurset vil være Fysisk tilgjengelighet i kommuner i regionen. Bli kjent med aktuelle paragrafer i "Diskriminering - og Tilgjengelighetsloven (DTL) og hvordan disse kan brukes i påvirkningsarbeid.

Mer utfyllende informasjon og påmeldingsfrist vil bli sendt til lokallagene helt i begynnelsen av mars. Informasjon om kursene kan også finnes på vår hjemmeside: nhf.soervest@nhf.no

Rundt om på NHFs regionkontor jobbes det nå med å utarbeide ny hjemmeside. Her hos oss er det meg som er satt til å utføre arbeidet. Alle regionene må publisere siden samtidig, dette er satt til 1. mars. Det er nå gitt åpning for at vi kan ha link fra regionens hjemmeside til de lokallag som har egen hjemmeside. Dette forutsetter 2 ting: Lokallaget må benytte NHFs logo, slik at lokallagene gjenkjennes som en del av NHF organisasjonen og at hjemmesidene må være oppdatert.

Regnskapsbistand til lokallag: I følge NHFs lover skal lokallag føre regnskap tilpasset aktiviteten med utgangspunkt i bokføringsloven. Årsregnskapet skal revideres, og dersom lokallagets kapital overstiger kr. 100 000.- skal revisjon foretas av registrert eller statsautorisert revisor. Vi på regionkontoret har fått mange henvendelser fra lokallag om vi kan foreta revisjonen. Denne tjenesten har vi også utført i flere år.

Vi vil gjerne være behjelpelig, men vi har nå fått så mange henvendelser om regnskapsbistand, at det går utover annet arbeid på kontoret.

Regionkontoret har nå vært i kontakt med en regnskapskyndig person, i egne rekker med mange års erfaring for regnskapsføring. Tjenesten må det betales for, men det vil bli betydelig mindre enn om man skulle ha et utenforstående revisorselskap til å utføre jobben. Vedkommende er Egil Hope, styremedlem i NHF Bergen.

Han kan treffes på telefon 911 29 759 eller på e-post: egil.hope@hotmail.com

Avslutningsvis ønsker vi på kontoret å takke tillitsvalgte som trer ut av lokallagstyrene for god innsats. Staffettpinnen gis nå videre til nye tillitsvalgte som ønsker å arbeide for full likestilling og full samfunnsmessig deltakelse for funksjonshemmede. Lykke til!

Fordi du trenger god plass og fremkommelighet

Få det bedre med firehjulstrekk.

Mercedes-Benz Vito har detaljene du ønsker deg.

DRIVSTOFFFORBRUK FOR VITO 4X4 VED BLENDET KJØRING; 0,84-0,96 L/MIL. CO2-UTSLIPP 222-254 G/KM. VERDIER IHT. DIREKTIV 80/1268/EØF. IMPORTØR BERTEL O. STEEN AS. ESP (ELEKTRONISK STABILITETSPROGRAM), ABS (BLOKKERINGSFRIE BREMSER), ASR (ANTISPINNREGULERING), BAS (BREMSEASSISTENT) OG EBV (ELEKTRONISK BREMSEKRAFTFORDELING).

Valg av riktig bil er svært viktig for å få hverdagen til å fungere. Nye Vito har stor plass, mange praktiske løsninger,

stor takhøyde og enorm fleksibilitet. med "4x4" firehjulstrekk får du suveren fremkommelighet selv på isete veier. Bilen er også alene om å kunne tilby kombinasjonen; firehjulstrekk, automatgir og dieselmotor. Blant stansardutstyret finner du ESP med integrert ABS, ASR, BAS og EBV* som hjelper deg å holde kontrollen i

kritiske situasjoner. Kontakt din nærmeste autoriserte Mercedes-Benz forhandler for mer informasjon om de viktige detaljene som gjør hverdagen din enklere. Hjertelig velkommen!

Mercedes-Benz

Bertel O. Steen Rogaland AS
Vassbotn 9, 4313 Sandnes
Tlf. 51 70 70 70, Fax. 51 70 70 72

Algaard AS
Ekraeveien 27, 5261 Indre Arna
Tlf. 55 39 31 00, Fax. 55 39 31 01

På jakt etter jobb?

Du finner mange ledige stillinger på

www.nav.no

Registrer din CV og få aktuelle jobber rett hjem i innboksen din.

Hver dag åpner arbeidsgivere registrerte CVer på jakt etter kompetanse.

Kari Johannessen - engasj

TEKST: ROLF ØSTBØ

Sitt første verv i NHF fikk Kari Johannessen i 1972 da hun, 34 år gammel, ble valgt til leder i Fana lag av Norges Handikapforbund.

Dette førte til en lang og begivenhetsrik karriere i en organisasjon som hun til de grader skulle være med å sette agendaen for. Da hun først var bitt av basillen, tok det bare to år før hun ble valgt inn i sentralstyret som varamedlem, og allerede i den neste perioden var hun nestleder i forbundet.

Hennes partipolitiske karriere skjøt plutselig fart da hennes bysbarn, den kjente arbeiderpartipolitikerens Bengt Martin Olsen, ble oppmerksom på henne under et møte i NHF-regi i Bergen.

Kari forteller at da møtet var over, trakk Olsen henne til side og spurte om hun kunne tenke seg å stå på Arbeiderpartiets liste i det kommende lokalvalget.

I min familie ville det være temmelig radikalt å velge Ap. Så langt tilbake jeg kunne huske, var det mørkeblått som var fargen, og Høyre som var partiet! Min mor sa ved en anledning at min far hadde snudd seg i graven hvis han hadde hørt at jeg hadde alliert meg med fienden.

Men jeg tenkte: Søren heller Ta sjansen! Ut fra det jeg hadde sett av de to partienes valgprogrammer, var det mange sammenfallende synspunkter. Den største forskjellen den gang, som nå, var i spørsmålet om privatisering.

Hvis vi skal våge oss på en karakteristikk av NHF'eren og politikerens Kari

Johannessen, er det først og fremst sitt ekte engasjement og kunnskap om det hun snakker om hun er blitt kjent for.

Engasjert er hun også denne dagen. Hun er på vei til et møte der det skal belyses hvem som har ansvaret for hva, når det gjelder spesialisthelsetjenesten i Bergen kommune.

På forhånd har hun lest en tjukk bunke saksdokumenter, og for hennes del betyr det at hun ikke bare har lest de omtrent 70 sidene hun har fått tilsendt på forhånd. Hun har som alltid satt sin ære i at hun skal kunne det som står der også!

I slike saker er det ikke uvanlig at det i saksdokumentene fra offentlige organer står svart på hvitt at en ikke må bli emosjonelt beveget, eller bli involvert personlig, for det er viktig å holde avstand til dem som trenger hjelp.

Kari reagerer på slike formuleringer. Det er lignende regler som gjelder for hjemmetjenesten i forhold til hjemmesykepleierne.

Hvis den som har behov for hjelp ikke skal føle nærhet og varme, hvordan skal de få den hjelpen de trenger da? Når det blir lagt restriksjoner på at helsearbeideren ikke skal komme for nær brukeren. Bli ikke det skremmende og kaldt?

Spørsmålet blir hengende i luften, men ingen kan være i tvil om hva Kari mener!

Landsmødre og kjeftesmeller

På den tiden Kari Johannessen begynte å engasjere seg politisk, enten i Handikapforbundet eller lokalt i

Bergen, fikk dyktige kvinner lett et stempel som noe problematiske. Aviser og tidsskrifter kunne ofte utlegge en flink kvinne på følgende måte: Hun styrer og steller og er bestemt!

Det kunne også hende, måtte Gud forby, at det ble begått feil. Da innrømmelsen kom, og det ble påpekt at kvinner i likhet med menn selvfølgelig kunne bomme, varte det ikke lenge før vedkommende ble kalt hun med tabbekvoten.

Da Gro Harlem Brundtland ble statsminister, etter først å ha danket ut alle patriarkene i Arbeiderpartiet, ble hun ikke statsminister Brundtland. Ei heller Landsmøder. Nei, da ble hun Kjeftesmella fra Bygdøy!

Kari Johannessen observerte nok dette, mens hun samvittighetsfullt skjøttet sine verv og oppgaver med den kløkt og visdom hun alltid har lagt for dagen.

Selv sier hun at hun har vært veldig heldig. Hun vokste opp med ressurssterke foreldre som gjorde alt de kunne for at hun skulle bli så bra som mulig, så fort som mulig og at det ble satt inn alt som skulle til av ressurser for at hun skulle komme så langt som mulig.

Hun ble født i 1938, den gang man gjerne sa om velstående mennesker i Bergen, at de kom fra et møblert hjem. Faren var skipsmegler, og moren var hjemmевærende med barna.

I 1941, da Kari var tre år, brøt det ut en polioepidemi i Hordaland. Det var midt på sommeren, og familien Johannessen hadde vært i Skjold-

ement og kunnskap

Kari Johannessen

abukten og badet. Samme ettermiddag ble Kari dårlig og lagt til sengs. Naturlig nok husker hun ikke stort av det som skjedde, men takket være sin far som etterlot seg et notat om hvordan han opplevde dette, får vi et sjeldent innblikk i epidemien som plutselig rammet familien.

Sitat: "Efter ca. 8 dagers lettere forkjølelse fikk Kari plutselig (13. juli 1941) høy temperatur om aftenen. Læge ble straks tilkalt, og da der på den tiden gikk en ondartet poliomyelitt-epidemi i Bergen og omland, ble barnet grundig undersøkt morgen og aften, inntil der om ettermiddagen den 15. juli viste seg tegn på at høyre fot sviktet.

Kari ble da straks kjørt til Haukeland sykehus hvor det samme aften ble konstatert at hun hadde pådratt seg poliomyelitt. Fra høyre fot og arm spredte så lammelsen seg raskt, stadig med høy temperatur, inntil tilstanden 21. juli, om ettermiddagen etter legens uttalelse, hadde utviklet seg til et håpløst stadium og barnet ventedes å dø hvert øyeblikk.

Kunstige åndedrettsøvelser ble

påkrevd, og barnet ble i hui og hast anbragt i en "jernlunge".

Bortsett fra fingrene på venstre hånd var Kari da totalt lammet hodet var ubevegelig, og så vel åndedrettsorganer som mavemusklene var sterkt angrepet. Etter 5 døgn opphold i lungemaskinen, viste det seg å være tilstrekkelig med surstoffinhalering, og omtrent 4 uker etter sykdommens begynnelse, ble de første forsøk gjort med lakenbad. (sitat slutt.)

Kari forteller at etter mye hard jobbing fra sine foreldre, samt helsepersonnel, ble hun sakte men sikkert bedre.

Å håndtere en krise

Fra det hun selv forteller, og ut fra det en kan lese av farens notater, får undertegnede et inntrykk av at Kari har nøkterne, realistiske ambisjoner, mens foreldrene har et håp om at Uansett, det som kommer tydelig fram er en sjelden gjensidig respekt i en familie som møysommelig forsøker å håndtere en krise.

Karis beskrivelse av barndom, oppvekst og ungdomstid er usentimental og ofte rørende. Spesielt inntrykk

gjør det når hun forteller om da hun, 9 år gammel, reiser sammen med sine foreldre til Oslo for å legges inn på Sophies Minde sykehus.

Om den grenseløse respekten for legene, redselen for det uvisse og ensomheten hun føler umiddelbart fra det øyeblikket foreldrene må reise hjem.

Hun blir fortalt at det som skulle bli noen uker på sykehuset i Oslo, blir et helt år, som igjen betyr at hun må vinke farvel til sitt tredje skoleår.

Den mest gripende delen av Karis historie er da hun beskriver avmakten hun som barn føler over å være alene i en verden styrt av menn i hvitt.

Hun sier: Jeg tror ikke det er så mange som kan sette seg inn i de følelser som jaget gjennom oss barn som ble sendt på lange sykehusopphold alene uten å bli fortalt noe om hva som ventet oss. Lange netter gråtende under dynen uten noen å betro seg til, og så om morgenen møte dagen med et ansikt i de rette foldene. Redselen jeg følte når de gjorde seg klar til operasjon. Smertene når jeg våknet etter narkosen, og ingen som kom på besøk.

Jeg var ni år.

Det er dessverre ikke så ofte vi i vår organisasjon kan tillate oss å dvele ved de følelsesmessige aspektene ved årsakene til en funksjonshemming. I en bevegelse som skal arbeide for å ivareta interessene til handikappede er dette for undertegnede i alle fall et tankekors!

At Kari så raust deler disse inntrykkene med meg, er derfor svært

verdifullt, fordi det bare er på denne måten vi kan bli kjent med mennesket Kari Johannessen.

Vi skal komme tilbake til hendelser i livet hennes, som satte sitt preg på henne og formet henne til den personen hun er i dag.

Hvilken sak kunne du tenke deg at NHF skal arbeide med i dag?

Jeg savner et sterkere engasjement fra vår side når det gjelder transportordninger for funksjonshemmede. Fylkeskommunen har ansvaret for fritidsreiseordningen, men det finnes et stort behov for annen transport. Dette bør vi sette fokus på, også i forhold til kommunene!

Etter et langt liv på mange plan i NHF, kan det være interessant å høre hva hun mener om hva som er det største som har skjedd i forhold til funksjonshemmede de siste 50 årene?

Hun sier at Folketrygdloven som kom i 1967 var epokegjørende, ja rett og slett et fantastisk fremskritt! Det er vanskelig, for ikke å si umulig å rangere, men den rivende utviklingen av nødvendige tekniske hjelpemidler, tilrettelagte boliger og arbeidsplasser, transportordninger og en rekke andre ting har gjort oss med store bevegelseshemminger til selvstendige mennesker.

Hun fremhever at det som er vesentlig i forhold til dette, er at å få disse tingene på plass, betyr bedret livskvalitet! Det å lære seg å mestre, gjør veldig godt for eget selvbilde. Jeg vil si at selvtillit er en forutsetning for å kunne ha noe å gi til andre, sier Kari.

Rullestol eller stålrørsmøbel

Når det gjelder såkalt nødvendige tekniske hjelpemidler fikk Kari virkelig litt av en rullestol som 14-åring. Hun forteller at hennes far var på en forretningsreise til Amerika, der han hadde kjøpt rullestol med store hjul, som hun skulle kunne kjøre selv. Far var så glad på våre alles vegne, og kunne nesten ikke vente til båten(!) la

til kai for å se min reaksjon. Stor var derfor hans frustrasjon når han ikke fikk lov til å ta den i land med en gang. Tollerne hadde aldri sett et sånt hjelpemiddel før, og fikk store problemer med hvordan de skulle fortolke den. Hele 3 uker gikk det før det ble en løsning på problemet. Et lyst hode hadde funnet ut at den kunne fortolles som et stålrørsmøbel, og far kunne komme og hente stolen.

Jeg spør Kari om hva hun mener regionstyret bør prioritere, og da får jeg svar på tiltale!

Jeg føler at regionen er blitt veldig fjern for meg, og dessverre vet jeg ikke mye om hva regionstyret driver med. Så lenge vi ikke får referater til lokallagene, og med årsmøte bare annet hvert år, sier det seg selv at kontakten er for dårlig. Jeg var imot den endringen som medførte at vi gikk fra fylke til region. Regioner som består av minst to fylker vil føre til store og kompliserte forsamlinger. Dette blir kostbart og arrangeres derfor sjeldent. Jeg savner rett og slett fellesskapet med andre tillitsvalgte. Etter min mening bør regionstyret prioritere å samle medlemmene til felles idédugnad. På den måten har vi større muligheter til å bli bedre kjent med hva den enkelte av oss står for.

Slik det er nå, vet jeg for lite om dagens NHF når jeg skal representere, men det har faktisk slått meg noen ganger at det muligens ikke er her skoen trykker. Når alt kommer til alt, vet jeg jo mye om hva organisasjonen står for, og hvilke målsettinger den er tuftet på. Problemet, slik jeg ser det, er at jeg egentlig ikke kjenner menneskene i det fellesskapet jeg er en del av. I alle fall ikke godt nok.

Norges Handikapforbund har jo enorme ressurser i kraft av den livserfaringen alle våre medlemmer besitter! Alle våre folk, på alle nivåer, har til de grader bestått eksamen i livets skole, og jeg vil understreke at for meg er ikke dette en floskel!

Vi har et ideologisk fundament som

sier at vi skal arbeide for likestilling og full samfunnsmessig deltakelse for funksjonshemmede. I dette ligger det at vi skal kjempe for noe som for andre er en selvfølge.

Når vi allerede i det første avsnittet i vårt prinsippprogram sier ifra at vi vil ha forandringer i samfunnet fordi vi som funksjonshemmede blir behandlet annerledes, må vi tørre å kjenne på vår annerledeshet!

Vi må få lov til å fortelle hverandre om hvorfor vi er, eller ble funksjonshemmet. Det betyr at vi må bli så sterke at vi tør å stå fram med det som aldri står i noe vitnemål, nemlig resultatet av den kampen de fleste av oss har hatt med oss selv og våre omgivelser!

Det er fantastisk at NHF gjennom sitt arbeid har blitt lagt merke til, og blir oppfattet som en saklig og respektert organisasjon. Jeg tror imidlertid at vi har mye å gå på, og her er begreper som livskvalitet og selvtillit viktige.

Kanskje vi kunne starte med å gjøre møter og skoling av egne medlemmer litt mindre hektiske? Kanskje vi må se på hvordan vi kan involvere flere, og finne ut hva den enkelte besitter av ressurser?

Her gjør Kari en pause; før hun legger til:

Jeg mener ikke at vi skal gjøre mindre av det som er vår styrke i dag, nemlig skoling av medlemmer som skal gjøre dem til aktive samfunnsdebattanter. Men la oss få lov til å ta ord som sykdom og diagnose i vårt vokabular uten at vi blir uglesett for det!

Det har noe med det Piet Hein sier om at Den som kun tar spøg for spøg og alvor kun alvorligt, han og hun har faktisk fattet begge deler dårligt!

Hva ser Kari tilbake på med størst glede etter sin tid i Norges Handikapforbund?

Igen blir det stille, før hun sier

med ettertrykk: Jeg har lært utrolig mye, og gjennom NHF-skolen og den tillitsmannsopplæringen som vi tidligere fikk i forbundet, ble vi skolert til å mestre de fleste situasjoner. Kurs i tale- og debatteknikk, der vi måtte opptre både fra en talerstol og med TV-opptak, gjorde at vi fikk selvtillit til det meste. Dette har jeg hatt stor nytte av som politiker, og i andre tillitsverv.

Legendarisk TV-konsert

Hva er ditt forhold til litteratur og musikk?

Selv om jeg er glad i litteratur, må jeg nok innrømme at det har blitt altfor liten tid til å lese bøker. Jeg har som regel bunker med dokumenter/sakspapirer som ligger og venter. Den boken som har gjort størst inntrykk er likevel Karen Blixens *Mitt Afrika*!

Når det gjelder musikk, liker jeg både Arve Tellefsen og Vidar Lønn-Arnesens programmer med populærmusikk fra vår ungdomstid.

Dessuten har jeg stor sans for Jim Reeves! Dessverre gikk han bort alt for tidlig, og det er rart å tenke på at han opptrådte i Norge bare noen måneder før han omkom.

Dette bringer også fram minner hos undertegnede. Jim Reeves omkom altså i en småfly-ulykke utenfor hjembyen Nashville i Tennessee, USA, 31. juli 1964. Bare tre måneder tidligere besøkte han Norge. Den legendariske konserten i Njårdhallen i Oslo i april med Jim Reeves, Bobby Bare, Chet Atkins og The Anita Kerr Singers er vist på TV over hele verden en rekke ganger, og NRK-opptakene i sort/hvitt er blitt klassiske i TV-sammenheng!

Da jeg nevner dette for Kari, forteller hun begeistret at hun husker at hun så dette programmet sammen med Svein!

Svein ja! Karis mann og beste venn gjennom hele sitt voksne liv. De giftet seg da hun var 21 og han 22 år unge. I fjor feiret de Gullbryllup, og

Kari kan ikke få fullrost den støtten han har vært for henne i alle år.

Apropos Gullbryllup; Kari sier spøkefullt at det var rett før hele vielsen kunne gått fløyten!

Fortell, Kari, fortell!

Vi giftet oss i slutten av september (1959). Det var forresten på hengende håret at vi ble gift, for dagen før hadde vi en nokså .skal vi si turbulent dag?

Svein hadde etter arbeidstid kjørt meg til frisøren, gått hjem for å spise middag, og så skulle han hente meg igjen. Det var nemlig valg i Norge den dagen, og vi skulle av sted for å avgi stemme.

Sliten som han var, la han seg for å hvile litt, og glemte at han skulle hente meg. Da han endelig dukket opp, var jeg blitt temmelig sur og da vi begynte å diskutere hvem vi skulle stemme på, skar det seg fullstendig.

Jeg som hadde vokst opp i et mørkeblått hjem, var ikke det minste politisk bevisst, og ville stemme Høyre fordi hele min familie gjorde det. Svein var den gangen politisk engasjert i Venstre, og mente nå at jeg burde støtte hans parti.

Det ble en tøff kveld, og jeg lurte virkelig på om han ville dukke opp neste dag.

Men giftermål ble det, og ryktet kan fortelle om en aldeles nydelig vielse!

Det er på tide å avrunde historien om Kari Johannessen, men før vi kommer så langt vil vi fortelle følgende historie fra Karis ungdom og tenåringsliv. Den sier mye om henne og det å løsrive seg fra foreldre, men kanskje mest om selvstendighet og det å få seg et liv! Vi gir ordet til Kari:

Å være tenåring, og være annerledes, å ikke kunne delta i alt som vennene dine naturlig nok ønsket å delta i, kunne være vanskelig. Jeg var utrolig heldig, hadde mange gode venner og venninner som inkluderte meg så godt det kunne la seg gjøre. De trillet

meg lange veier i rullestol for å gå på kino, og delta i de fleste sosiale sammenhenger som de andre.

Men på denne tiden hadde jeg liten selvtillit, og lurte ofte på om de tok meg med fordi de følte at de måtte.

Jeg lurte jo også svært mye på hva jeg skulle gjøre videre med livet mitt.

Mine foreldre var nok også bekymret for hva jeg skulle ta fatt på etter endt skolegang. Begge mine eldre søstre hadde vært et år i England for å lære språket, og jeg var selv veldig oppsatt på å kunne dra dit. Jeg hadde da en tanke om at hvis jeg kunne lære meg språket skikkelig, så kunne jeg jo bli translatør, fordi det var en jobb jeg kunne gjøre hjemmefra.

Vi begynte å undersøke mulighetene, og fant et college i Surrey, som tok imot funksjonshemmede elever.

18 år gammel dro jeg dit, spent og nervøs.. Mine foreldre hadde imidlertid stilt en betingelse, og det var at jeg skulle ha med treningsutstyret som bestod av skinner og korsett. De hadde allerede fått konstatert at det var muligheter for fysikalsk behandling, og hjelp til å få trene.

Dette gikk jeg med på, men var helt bevisst på at jeg nå var ferdig med å trene på helt nytteløse ting.

Jeg hadde etter hvert lært meg til å fungere svært bra fra rullestolen, og ville nå leve. Bruke de kreftene jeg hadde til å lære meg noe, og til å være ung!

Første søppelcontaineren jeg kom over, fikk derfor mine skinner og korsett. Det var en befriende følelse. Jeg skrev hjem og fortalte det, men de ble vel ikke særlig overrasket. De hadde gjort så godt de kunne, men nå lot de meg få være voksen og bestemme selv!

Avslutningsvis har Kari følgende budskap:

Det viktigste er å sette fokus på det du kan, og ikke dvele ved det du ikke kan gjøre!

Diskriminering – menneske

TEKST: ROLF ØSTBØ

Å diskriminere betyr egentlig å behandle noen dårligere enn andre uten saklig grunn. Forskjellsbehandlingen kan skje på grunn av hudfarge, nasjonalitet, tro, religion, kjønn, legning, funksjonshemming, eller andre årsaker. Det er også vanskelig å skille begreper som diskriminering, rasisme og antisemittisme fra hverandre.

Hvis en med rasisme mener at noen mennesker er mindre verdt enn andre, kan vi si at de som er ofre for dette er utsatt for diskriminering. Graden av diskriminering er selvsagt relativ.

Da protestene mot raseskillet i USA nådde sitt klimaks på 1950-tallet, var det spesielt en hendelse som påkalte oppmerksomheten, faktisk i en slik grad at den ble en medvirkende årsak til det som førte til Kongressens lovendring som sier at alle mennesker uansett hudfarge skal ha like rettigheter.

Rosa Parks, som var bosatt i byen Montgomery i staten Alabama, nektet å gi fra seg setet sitt i den fargede delen av en buss til fordel for en hvit mann som gjorde krav på det fordi den hvite delen var fullsatt. Dette skjedde 1. desember 1955, og motivet var at hun var lei av å bli behandlet som en annenrangs borger i et land hun betraktet som sitt eget.

Kvelden etter samlet 50 ledere i det fargede miljøet seg, ledet av den da nokså ukjente Martin Luther King jr., for å diskutere passende aksjoner etter hendelsen. Resultatet var at fargede mennesker gjennomførte en over ett års lang boikott av bussene i Montgomery.

Det førte til at et stort antall busser ble stående parkert i månedsvis, inntil lovene som tillot segregering (som betyr å skille ut en folkegruppe i forhold til en annen) på offentlige kommunikasjonsmidler ble opphevet!

Kronen på verket ble satt da USAs høyesterett i 1956 fastslo at segregering av svarte og hvite på busser var grunnlovsstridig.

Parks var afroamerikaner, som er betegnelsen på den befolkningen i USA som i større eller mindre grad stammer fra den svarte befolkningen i Afrika. De fleste av disse er etterkommere etter afrikanske slaver som ble brakt til det amerikanske kontinentet under slavehandelen som oppsto omkring 1620.

ROSA PARKS

Nordmenn ble rike på slavehandelen

Dagens USA har sitt utspring i den virksomheten som ble drevet over flere hundre år av skandinaviske, hollandske, spanske, franske og spesielt britiske kolonisasjoner som tok landområder i den nye verdensdelen Nord-Amerika i besittelse.

De engelske koloniene hadde i hovedsak to sentra. Det ene var i det

området som ble kalt New England, som i dag består seks små stater som ligger i det nordøstlige USA. Det andre var Virginia, som etter å ha opplevd harde økonomiske tider, hadde opparbeidet seg et solid økonomisk fundament. Tobakksdyrking hadde det meste av æren for dette, og det var nettopp hit de første slavene som var blitt fanget i Vest-Afrika ble innført i 1619.

Dette var starten på en av skamplene i menneskehetens historie. I et tidsrom på nærmere 250 år ble Afrika plyndret for sin mest dyrebare kapital, og det er dessverre et faktum at flere norske og danske skipsredere gjennom historien beriket seg på disse uverdige sjøtoktene.

Kapitalen vi snakker om, er unge, friske og sterke mennesker av begge kjønn som overlevde de umenneskelige overfartene fra Vest-Afrika over Atlanterhavet til østkysten av USA, der de ble solgt og behandlet som husdyr på auksjoner som ofte ble holdt ved havnene der skipene la til.

Ku Klux Klans terror

Ved uavhengighetserklæringen som ble undertegnet i 1776, da tretten britiske kolonier ved Atlanterhavskysten rev seg løs fra moderlandet, ble det moderne USA dannet.

I årene som fulgte kom det stadig flere stater til, og mens det i de nordlige statene vokste fram industri av forskjellig slag, ble jorden i større grad samlet på de store plantasjeernes hender i sør.

Selv om det britiske parlamentet i 1807 nedla forbud mot slavehandel i alle sine kolonier, ble slavearbeid nå

forakten som aldri tar slutt

for alvor grunnlaget for tobakks- og bomullsdyrking i sørstatene. I 1820 vedtok Kongressen det som blir kalt Missouri-kompromisset. Kort fortalt gikk kompromisset ut på at det i sørstatene skulle være lovlig å holde slaver, mens det i nordstatene skulle være forbudt.

Ingen var fornøyd med denne overenskomsten, for USA var nå skarpt delt mellom dem som støttet, og dem som bekjempet slaveriet.

Slaveriet, og spesielt utbredelsen av det, stod etter hvert fram som det store politiske spørsmålet, og denne striden tilspisset for alvor de politiske skillelinjene. I tillegg krevde sørstatene frihandel, mens det i nord ble krevd høyere tollsatser til vern for den nye industrien, og det var nettopp uenighet om tollspørsmålet som førte til at noen stater på 1830-tallet truet med å melde seg ut av den noe skjøre unionen.

I 1861 tiltrådte Abraham Lincoln som president, og han fastslo straks at ingen stat kunne tillates å trekke seg ut av unionen. Kort etter begynte borgerkrigen, og slaverispørsmålet var et sentralt stridstema.

Historien forteller at nordstatene vant borgerkrigen. Men som i alle kriger var det vanskelig å finne lyspunkter da den endelig sluttet i 1865. Omrent 40 % av den totale hærstyrken på begge sider var døde eller sårede, noe som fremdeles er det største mannskapstap i noen krig USA har deltatt i.

Selv om slaveriet ved en lovendring opphørte, og de svarte fikk borgerrettigheter, reagerte hvite sørstatsfolk

med forsøk på å hindre de frigitte slavene fra å utøve sine nyervervede borgerretter. Blant annet forsøkte den hemmelige ekstremistorganisasjonen Ku Klux Klan å nå dette målet gjennom terror og overgrep mot den svarte befolkningen.

Raseskillet ble på mange måter åpenlys politikk i sørstatene i tiden som fulgte. En rekke lover og forordninger gjorde det ofte umulig for svarte å avgi stemme ved valg, og det var ikke før 1960-årene at de siste raseskillelovene ble opphevet av Kongressen.

Rosa Parks modige opptreden ble et av de fremste symbolene på denne kampen!

Onndskapens mange ansikter

Uansett hvor langt vi spoler bakover eller forover i diskrimineringsdystre historie, finner vi ut at den har mange uttrykk. Enten vi kaller den for rasisme, antisemittisme, folke-mord, apartheid eller slaveri.

Det er heller ikke nødvendig å reise langt for å finne skrekkelige eksempler på noen av disse begrepene.

Bernt Eide, journalist, fotograf og høyskolelektor i fotojournalistikk ved Høgskolen i Oslo, har sammen med NRK-journalist Ellen Aanesen skrevet boken "Nasjonens barn". De dokumenterer overgrepene taterne, som er en gren av Romanifolket, ble rammet av. Vi siterer:

I perioden 1896-1986 drev den norske staten et organisert arbeid for å fjerne taterkulturen i Norge. Det var bred politisk enighet om at det å være tater var en uønsket livsform. Det var også enighet om at målet var at denne

Rolf Østbø, nestleder i NHF Sørvest

kulturen måtte bort. Å fjerne taterne var et omfattende prosjekt. I tillegg til Stortinget og departementene var politi, psykiatri, kirken og barnevernet involvert.

Flere virkemidler ble tatt i bruk: Det ble gjort straffbart å reise på tateres vis, og når en vet at det å reise og å vandre fritt omkring var taternes livsstil, var dette det samme som å frarøve denne folkegruppen sin egenart.

Tatere ble også kollektivt stemplet som undermåls og ble offer for psykiatriske tvangstiltak i større grad enn den øvrige befolkningen. Tatere ble utsatt for tvangssterilisering eller ble presset til å akseptere sterilisering.

Men helt fra starten var det klart at det som rammet taterne aller hardest, var å ta barna fra dem. For NMH (Norsk misjon blant hjemløse) var det overordnede målet å bryte kontakten mellom barna og deres familie og slekt. Derfor skulle barna tas så tidlig som mulig, og man ønsket å forhindre kontakt med foreldre og slekt. Søsken ble svært ofte skilt, eller kanskje enda verre: De vokste opp på

samme barnehjem uten å vite at de var søsken.

Når barna spurte etter sine foreldre, fikk de ofte servert løgner om at de ikke hadde foreldre, at foreldrene ikke ville ha noe med dem å gjøre, eller til og med at foreldrene var døde. Barna ble ofte sendt til en annen kant av landet for å vanskeliggjøre kontakt. Brev og gaver ble som regel beslaglagt før de nådde barna. (Sitat slutt.)

I 1921 vedtok Sør-Odal herredsstyre med 15 mot 8 stemmer at folkegruppen tatere, av noen kalt reisende, ikke skulle kunne skytes! I den forbindelse kan det også dokumenteres at det har forekommet regulære henrettelser av tatere i Norge helt inn i forrige århundre, uten at gjerningsmennene verken ble tiltalt eller straffet for disse forholdene.

Ingen annen norsk folkegruppe har blitt så plaget og forfulgt gjennom tidene. Men det er ikke så mye vi vet om dette, for det er nå engang slik at det er seierherrene som skriver historien.

I 1943 nådde Hitler Tysklands utryddelsesprogram T4 sitt uhyggelige klimaks. Funksjonshemmede og Romanifolk (sigøynere) ble tvangssterilisert for å utrydde uønsket arvemateriale. Blant annet finnes det beregninger på at omtrent 250 000 funksjonshemmede døde under nazistenes eksperimenter på dette området.

I et slikt perspektiv er det en uhyggelig kjensgjerning at fra 1952 gjentok historien seg her i landet. Nå ble funksjonshemmede og mennesker som sorterte inn under Romani-folket tvangssterilisert for å utrydde uønsket arvemateriale med norske

myndigheters velsignelse. Snakk om at historien gjentar seg!

Denne praksisen, som var sammenfallende med det nazistene gjorde mot de samme folkegruppene på 30 og

40 – tallet fortsatte utrolig nok helt til begynnelsen på 1970 tallet!

En laverestående menneskeart

En av de eldste, mest seiglivede og farligste tankene i europeisk historie er antisemittismen. Den har mange opphav, og noen av dem finner vi i Bibelen.

Navnet stammer fra en av Noas sønner; ja det er han som har hovedrollen i et av det gamle testamentes mest spektakulære fortellinger, Noas ark!

Noa hadde tre sønner: Sem, Kam og Jafet. Sem ble stamfar til semittene, det vil si jøder og arabere. Kam ble stamfar til hamittene, det vil si negrene. Jafet ble vår stamfar. Dette ga oss, de hvite og velsignede europ-

eerne, den bibelske retten til å undertrykke og på alle måter plage både jøder og negre, slik vi alltid har gjort det.

Mange kjente europeere som Carl von Linné, Francois Voltaire og ikke minst Martin Luther oste av menneskeforakt! Det er ikke akkurat B-kjendiser vi snakker om her. Svensken Carl von Linné var den geniale systematiker som klargjorde artsbegrepet for både planter og dyr. Hvor han rangerte jødene er ikke godt å si, men at han foraktet dem er helt sikkert!

En av dem vi liker å trekke fram når vi snakker om yringsfrihet, er Voltaire. Sin egen yringsfrihet brukte han til å skrive at jødene er det mest avskyelige folket på jorden. De er som negrene, framholdt han, en laverestående menneskeart!

Når det gjelder Martin Luther, er det den protestantiske kirkefaderen vi snakker om. Trond Berg Eriksen, som er professor i idéhistorie, redaktør og forfatter, skriver om Luther: Det må innrømmes at en stort hesligere menneskeforakt vil man lete forgjeves etter i hele den vestlige åndshistorien!

Krystallnatten

Det er ingen hemmelighet at Adolf Hitler var svært glad i mye av det som Martin Luther sto for, noe som siden har vært en verkebyll for den tyske kirke.

Verden fikk for første gang kjennskap til nazistenes syn på jøder allerede i 1933 da 20 000 bøker og tidsskrifter skrevet av jødiske og antinazistiske forfattere gikk opp i flammer. Dette enorme bokbålet i Berlin var nazistenes måte å varsle om at en ny og brutal tidsepoke var i emning.

Og dette var bare begynnelsen. I flere

år spredte dette redselsfulle regimet hat mot jødene og alt som var jødisk.

Krystallnatten ble den kalt, den som egentlig markerer begynnelsen på Adolf Hitlers systematiske utryddelse av jøder i Tyskland. Dette var i 1938, og navnet henspeiler på de mange knuste vindusrutene i jødiske butikker som ble ødelagt natten til 9. november.

I 1942 samlet lederne i Nazi-Tyskland seg til en konferanse i Berlin, ved innsjøen Wannsee. Wannsee-konferansens formål var å trekke opp retningslinjene for hvordan utryddelsene av jøder rent praktisk skulle gjennomføres.

Samme år arresterte norsk politi 771 jøder og tvang dem om bord i skipet M/S Donau som lå ved kai i Oslo. Skipet gikk til Stettin i Polen, og derfra ble fangene fraktet videre til konsentrasjonsleiren Auschwitz. Antisemittismen var så stor i Norge at nesten ingen brydde seg om fangenes skjebne.

Rundt 6 millioner jøder ble utryddet i nazistenes konsentrasjonsleirer under andre verdenskrig. Av de 771 jødene som ble deportert fra Norge, var det bare 34 som overlevde.

Dette er ikke historie! Antisemittismen døde ikke i Auschwitz. Den lever i beste velgående rundt i Europa. Det er imidlertid en gåte for undertegnede å være vitne til det som skjer i Midt-Østen i dag, der statsløse palestinere blir stengt ute fra landområder som er okkupert av jøder.

Både Vestbredden og Gaza-stripen er okkupert av Israel, og i disse overbefolkede områdene lever palestinere under umenneskelige forhold.

Det eneste som synes klart er at det aldri vil bli slutt på verken antisemittisme eller den terroren staten Israel utøver mot statsløse palestinere, før begge parter innrømmer den andres rett til å overleve, og gi plass til selvstendige områder å leve i for begge folkeslag!

I den verden vi lever i er det ethvert menneskes plikt å forsøke å verne om like rettigheter for alle. I vårt land har vi vært forskånet fra å kjenne på sult og overgrep i mange tiår. Alt er relativt, men det er ingen tvil om at det også

Møt opp på Youngstorget
12. juni

**STOLT
STERK
SYNLIG**
Stolthetsparaden
2010

**Bli med du
også!**

www.stolthetsparaden.no

i Norge har blitt lettere å leve for alle, fordi vi har stått vakt om våre rettigheter. Derfor ble det å være homofil avkriminalisert i 1972, og derfor ble Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven vedtatt i 2009.

Se på alle framskritt som en foreløpig seier, men glem aldri at selv om slaveriet i en form ble avskaffet i USA i 1865, lever den i beste velgående i andre former i verden fremdeles!

Kilder:

Andreas Skartveit: Antisemittismen- ein pest i historia. (kommentar i Stavanger Aftenblad mai 2008).

Eide/ Aanensen: Nasjonens barn. Conflux Forlag.)

Wikipedia

Redaksjonen i Sørvesten ønsker medlemmer og lesere av bladet velkommen til å skrive sin mening om saker og ting i denne spalten. Innleggene kan være korte eller lange, men vi forbeholder oss retten til å forkorte dem dersom det er nødvendig. Først ut i rekken er Brit Rønningen bosatt i Bergen med et innlegg om arbeid og uførhet. Innleggene kan gjerne ha sitt utspring i egne erfaringer. Det er opp til dere å gjøre siden levende, ta pennen eller tastaturet fatt.

Er det jeg eller arbeidslivet som er ufør?

TEKST: BRIT RØNNINGEN

Her er et spørsmål og en utfordring til arbeidsgivere: Tør dere å ansette en søker som ikke er i jobb og som har flere hull i cv-en? Er svaret nei, kan en spørre om det bare er den som står utenfor arbeidslivet det er noe galt med.

En lørdag i høst hadde Gunvor Hofstad en kronikk i BT om sine erfaringer som uføretrygdet. Hun peker helt riktig på at som uføretrygdet er hun ikke så veldig attraktiv i arbeidslivet. Nå vil hun gjerne ut i arbeidslivet, men hun strever med å finne en arbeidsgiver som er villig til å gi henne en sjanse. Problemet hennes er at hun ikke kan yte og jobbe 100 %. Da står ikke arbeidsgivere akkurat i kø og vil ansette deg.

I valgkampen var det en del snakk om at antallet uføretrygdede er for høyt og at noe bør gjøres for å få dette antallet ned. Fokuset har stort sett vært på de uføretrygdede. Og smak på ordet ufør. De som er ufør, er det noe galt med. De har en sykdom, skade eller lyte siden de ikke er i lønnet arbeid. Det har vært mye mindre fokus på arbeidslivets og arbeidsgiveres rolle i forhold til at så mange er uføre. Få stiller spørsmålstegn ved hvordan arbeidslivet fungerer og er organisert. Antagelig er det mye vanskeligere å endre systemer og strukturer enn enkeltindivider. Kanskje vi likevel skulle se litt mer kritisk på arbeidslivet og på noen

av kravene som stilles for å komme inn. Kan det være mulig at noen av kravene som stilles for å komme inn i arbeidslivet er med på å gjøre folk uføre? Gunvor Hofstad for eksempel; er det bare hun som har et problem fordi hun ikke kan arbeide i full jobb, eller kan det også være at arbeidslivet har et problem siden det ikke klarer å finne en plass til henne hvor hun kan få bidra med det hun har av arbeidskapasitet, ressurser og kompetanse?

Selv er jeg arbeidssøker og har vært det siden februar i fjor. I den siste jobben måtte jeg slutte på grunn av finanskrisen. Jeg har en del hull i cv-en. De hullene er ikke der fordi jeg er lat eller syk eller ufør. De er der fordi jeg ikke klarer å vinne i den tøffe konkurransen det er å få en jobb. Det er ikke et problem for meg å være i jobb og klare å holde på en jobb. Så vidt jeg vet kan jeg til og med jobbe 100 %. Men hva skal man gjøre når man søker og søker og man får høflig avslag? Nå har vi ansatt noen og vi takker for interessen. Eller de få gangene man blir innkalt til intervju, så blir man ikke innstilt. Andre får jobben. Det hjelper ikke at man har en god og variert utdanning og at man har jobbet blant annet som journalist og skrevet om og kommet inn i et område man ikke visste mye om på forhånd. I de mørkeste stundene er det lett å tenke at dette ender med uføretrygd, selv om man i grunnen ikke kjenner seg slik.

Da kan man spørre hvor de er, arbeidsgiverne tør å ansette arbeidsledig og uføretrygdede for å redusere antall arbeidssøkende uføretrygd-

Brit Rønningen

ede. Jeg har en mistanke om at det i mange tilfeller er folk som allerede er i jobb, som får de ledige stillingene. Det er tryggere. Da vet arbeidsgivere hva de får. Man kan godt forstå dem. Likevel må man spørre om det er en slags hjelpeløshet eller uførhet i måten arbeidslivet fungerer på. De vet ikke hva de skal gjøre med folk som ikke kan yte maksimalt, eller som har en kompetanse som ikke er så etterspurt. Det er mye snakk om fleksibilitet i arbeidslivet, men det er ikke mer fleksibelt enn at man tydeligvis ikke vet ikke hvordan man skal legge forholdene til rette slik at også uføre og yrkeshemmede kan få en plass der.

ROGALAND /

**Vi gir mennesker
muligheter.**

www.nav.no

Regionleder Anne-Berit Kolås oppnevnt til Kvinnepanelet

TEKST; ALF-ARE SKOG

Kvinnepanelet ble formelt opprettet av Barne-, Likestillings- og inkluderingsministeren 1 februar 2010 og består av 31 kvinner fra ulike samfunnsgrupper, inkludert vår egen regionleder Anne-Berit Kolås. Panelet har fått i oppdrag å bidra med konstruktive innspill til likestillingsdebatten uten et ferdig definert mandat.

Anne-Berit Kolås, utdannet faglærer i husstell, kom tidlig med i arbeidet knyttet til Landsforeningen for Kvinner med Bekkenløsningsplager (LKB) og var sterkt delaktig i å få bedret vilkårene for kvinner med denne type plager. Denne erfaringen tok hun med seg som fylkesleder i Norges Handikapforbund Hordaland før hun derfra fikk plass i sentralstyret i Norges Handikapforbund gjennom 14 år. Anne-Berit vil i kraft av sitt mangeårige engasjement i organisasjonen og de erfaringene hun har høstet bidra til at målsettingene med Kvinnepanelet oppfylles.

Det hører med til historien at da hun skulle reise til åpningen av panelet ble hun nektet å komme på flytoget fra Gardermoen til Oslo S. Betjeningen hevdet de ikke hadde tid til å assistere henne om bord. Etter en lengre debatt med togbetjeningen kom hun med, slik at hun unngikk et ufrivillig 20 minutters opphold på plattformen i vinterkulda.

Panelet ledes av Loveleen Rihel Brenna.

FOTO: ROALD LUND FLEINER/HANDIKAPNYTT

Myter om sykefravær

TEKST: OVERLEGE HÅKON LASSE LEIRA,
ARBEIDSMEDISINSK AVD., ST. OLAVS HOSPITAL

Sykefraværet har holdt seg ganske konstant de siste 40 årene, arbeidsmoralen er bra og legene er ikke slepphendte med sykmeldinger.

Sykefraværet ligger stort sett mellom 6 og 7 prosent. Fraværet går gjerne litt opp når arbeidsløsheten går ned, og ned når det går opp. Det er vanskelig å sammenligne med andre land fordi reglene ved sykefravær er så forskjellige. Nordisk Ministerråd har likevel forsøkt, og kom i en rapport i 2001 fram til at om en tok hensyn til forskjellene i regelverket, så var fraværet omtrent på samme nivå i de nordiske landene.

Halvert sykefravær – flere på sosialen

I dag kan dette belyses med at i Danmark føres sykmeldte over til andre ordninger etter 6 måneder, men i Norge skjer det først etter 12 måneder. Halvparten av det norske sykefraværet skyldes sykmeldinger som varer lenger enn 6 måneder. Om vi gjorde som danskene ville det norske fraværet bli halvert over natta, men vi ville fått flere på sosial stønad, og vi ville se en økning av arbeidsløsheten fra dagens 3 prosent og opp mot danskens 8 prosent. Det er jo ikke slik at folk bare «forsviner» fra sykmeldingsstatistikken og inn i jobb igjen når reglene strammes til; de fleste vil dukke opp i en annen sosial statistikk.

Prosent og prosentpoeng

Siden 2005 har det oppstått flere nye myter. Den første er at sykefraværet vokser så raskt. Statsministeren sier det har økt med 10 prosent på ett år. Det er riktig, det har økt fra 7,0 til 7,7 prosent, men ikke fra 7 til 17 prosent som man kan forledes til å tro. En kan undres på om Statsministeren ville uttrykt seg på samme måte om det gjaldt bankrenta. Om den øker fra 2,5 til 3,0 prosent er det en økning på 20 prosent, selv om økningen i prosentpoeng bare er 0,5. Nivået på fraværet er nå det samme som i 2001 da IA-avtalen ble inngått. Statistisk sentralbyrå mener øk-

ningen vil stoppe opp i år og være tilbake på 2008-nivå i 2012. Det er altså ingen dramattikk i dette.

Flere i arbeid – høyere lønn

Det som kan synes dramatisk er det offentlige utgifter til sykefravær som i år ventes å beløpe seg til ca 40 milliarder. Målt mot den samlede verdiskapningen i Norge, (bruttonasjonalproduktet), utgjør det nå 0,7 prosent, mens det var 0,8 i 2002 og 0,6 prosent i 2008. At utgiftene øker skyldes først og fremst av vi stadig blir flere i arbeid og at vi får stadig høyere lønn, men verdiskapningen i samfunnet holder altså tritt. Vi hadde råd til

å innføre full lønn under sykdom i 1978, vi har bedre råd nå.

Synsing om arbeidsmoral

En annen myte, som nå har blitt gjentatt så ofte at et flertall i befolkningen sier seg enig, er at arbeidsmoralen er blitt dårlig. Politikere som Siv Jensen og Kristin Clement mener det er blitt vanlig å «ta seg en 3-dagers». Felles for alle som mener dette er at de ikke har noen undersøkelser å vise til. Om denne synsingen var riktig skulle en vente at korttidsfraværet økte. Det gjør det ikke. Det ligger konstant på ca 1 prosent. Dessuten viser det seg at når vår rett til egenmelding øker, da går korttidsfraværet ned.

Hva med legene?

En tredje myte angår legene som sies å være for slepphendte med sykmelding. Flere leger har vitnet om at spesielt unge vil ha sykmelding for småtterier. Enkelteksempler finnes sikkert, og med enkelteksempler kan en som kjent «bevise» alt mulig. Helsedirektøren kunne nylig fortelle at antallet sykmeldinger hadde gått ned med 40 prosent, på tross av at antallet arbeidstakere hadde økt i samme periode. Det taler ikke for slepphendte leger, men for at arbeidslivet for mange er blitt for tøft, slik at sykmeldingsperiodene blir lengre. I dag er det vist at 10 prosent av de sykmeldte står for 80 prosent av sykefraværet. Mange av disse er sykmeldte i 12 måneder i påvente av uføretrygd og de vil i hvert fall ikke forsvinne fra statistikken om det innføres en karenstid eller om ytelsene går ned.

Høy verdiskapning

Samfunnets innsats for å legge til rette for personer med redusert arbeidsevne er prisverdig. Økt inkludering av eldre og folk med ulike handikap betyr økt verdiskapning. IA-avtalen har bidratt til at gjennomsnittlig pensjonsalder har økt med 6 måneder. Dette har gitt en verdiskapning som langt overgår de økte utgiftene til sykefravær. Et hovedproblem med IA-avtalen er at den prøver å forene målsettinger som vanskelig lar seg forene i dagens arbeidsliv. På den ene siden skal sykefraværet reduseres med 20 prosent, noe som tilsvarer omtrent 8 milliarder i sparte utgifter for det offentlige (om en ser bort fra økte utgifter til sosial stønad, uføretrygd og arbeidsløshetsstrygd). På den andre siden skal arbeidslivet gjøres mer inkluderende for eldre og folk med ulike handikap. Dette er to grupper som i gjennomsnitt har høyere sykefravær enn andre. Økt inkludering vil derfor føre til økt sykefravær.

Økt inkludering

Statsministeren har sagt at om han må velge, vil han heller ha økt inkludering enn redusert sykefravær. Også samfunnsøkonomisk sett er det fornuftig. Arbeidet for økt inkludering bør derfor fortsette, men uten å være bundet opp mot et ønske om redusert sykefravær. Vi har i dag 400.000 flere jobber i Norge enn vi ville hatt om vi lå på gjennomsnittet for OECD landene når det gjelder yrkesdeltakelse av eldre og kvinner. Det viser at mye kan vinnes gjennom tilrettlegging

for arbeid, både i arbeidslivet og i samfunnet for øvrig (barnehager, SFO, kollektivtransport osv.).

Mestring

Sykefravær oppstår når redusert helse fører til at vi ikke lenger mestrer arbeidslivets krav. Det er to sider i denne ligningen, krav og mestring. Noen skjønner ikke at sykefraværet kan øke når «vi» er friskere enn noen gang. Det de ikke skjønner er at det som gjelder for gjennomsnittet ikke gjelder for alle, og i dette tilfellet ikke for de nevnte 10 prosent som står for 80 prosent av fraværet. De ser bare på den ene siden av ligningen, og ser derfor ikke at hos mange er mestringsevnen nå strukket til det ytterste på grunn av stadig økende krav. Produktiviteten i Norge er blant verdens høyeste allerede, og ytterligere krav vil kunne få dramatiske konsekvenser for mange. Det er på tide å se på den andre siden av ligningen og i mye større grad legge til rette for at personer med redusert arbeidsevne kan fortsette i sin tidligere jobb.

Denne kronikken sto på trykk i Adresseavisen 25. februar 2010

Nytt fra møte i Områdeutvalget – NAV Hjelpemiddelsentral Hordaland

TEKST: ALF ARE SKOG

Brukerpassordningen

I desember 2009 sendte NAV Hjelpemiddelsentral Hordaland brev til brukerplassbrukerne i fylket med orientering om rutineendring innenfor brukerplassordningen. Den viktigste endringen var at brukere som hadde behov for sørvis og reparasjon, måtte kontakte Nav Hjelpemiddelsentral Hordaland som skulle avgjøre hvem som skulle utføre oppdraget. Endringen ble gjort mot brukerorganisasjonenes stemme. Januar 2010 gjør Handikapnytt en henvendelse til NAV hvor det påpekes at rutineendringen i Hordaland ikke er i samsvar med de retningslinjene for ordningen som beskrives på NAVs sentrale internettsider. På bakgrunn av denne henvendelsen ble det besluttet at hjelpemiddelsentralen skal forholde seg til de retningslinjene som er beskrevet på www.nav.no. Dette betyr at bruker gis mulighet til selv å bestemme hvem som skal utføre sørvis- og reparasjon. Bruker må henvende seg til hjelpemiddelsentralen for å melde oppdraget, slik at sentralen kan gjøre bestillingen hos leverandør i henhold til økonomireglementet. Det vil bli sendt ut et brev fra NAV Hjelpemiddelsentral Hordaland til alle brukerplassbrukerne, hvor det orienteres om disse justeringene.

Bilregion Vest

Prosjektet startet forsommeren 2009 etter at Riksrevisjonens kom med kritiske anmerkninger til etatens forvaltning av bilstønsordningen bl.a. lang saksbehandlingstid, mangel på enhetlig forvaltning og likebehandling. Det ble besluttet å samle bilforvaltningen i 5 regioner. Gjennom regionaliseringen blir vedtaksmyndighet, rådgivingstjenester, teknisk utredningskompetanse og logistikkoppgaver lokalisert samme sted. De nye bilsentrene er tilknyttet hjelpemiddelsentralene i fem fylker. Et av sentrene etableres ved NAV Hjelpemiddelsentral Hordaland og skal også omfatte Sogn og Fjordane. Det er etablert en lokal brukermedvirknings-/prosjektgruppe fra SAFO og FFO. Grunnet uavklart budsjettssituasjon NAV sentralt ble prosjektet stanset i okt. 2009. Dette førte til forsinkelser noe som bl.a. innebar at den lokale brukermedvirkningsgruppa ikke kunne starte sitt arbeid. Prosjektet ble startet igjen i midten av desember bl.a. med et strammere budsjett.

Pr 01.01.10 lå det ca 500 saker (restanser) som ikke var behandlet i bilregionen. Det er høy fokus på å redusere restansene og det vil bl.a. komme saksbehandlingshjelp fra andre bilregioner. Videre vil det snart komme to nytilsatte trykdefaglige saksbehandlere og det vil bli tilsatt en ny bilformidler i tillegg til den som i dag jobber med biltilpasninger. Det er besluttet at kontorer for bilforvaltning og bilformidling skal plasseres ved og i lokalene til NAV Hjelpemiddelsentral Hordaland. Brukerrepresentantene har etterlyst bedre informasjon om endringene og situasjonen på bilområdet. Det vil bli utarbeidet kommunikasjonsplaner for informasjon på nett. Brukerne var også opptatt av at man må få redusert avlagssakene (ca. 50 % av sakene er avslag), slik at tid blir frigjort til behandling av reelle saker. Dette har vært et gjennomgangstema i i lang tid på bilområdet.

Neste møte 9 april 2010.

Hjelpemiddelmessen

2010

**FRAMOHALLEN
FYLLINGSDALEN**
Allestadvn.16 (Busslinje 31)

**Torsdag
15.apr.
10:00 - 18:00**

Her får du nyttig informasjon om ulike hjelpemidler for bl.a. bevegelse, syn og hørselshemmede.

Messen er et samarbeid mellom Hjelpemiddelsentralen, brukerorganisasjoner og leverandører av hjelpemidler.

Registrer deg ved ankomst, og du er med i trekningen av 3 gavekort.

**GRATIS ADGANG
VELKOMMEN!**

Se nettsiden for å søke støtte fra messeoverskuddet.

www.hjelpemiddelmessen.no

Design: Andreas Sæle

LAGENES SIDE

Redaksjonen i Sørvesten ønsker med denne spalten å senke terskelen for lag til å sende inn saker og ting, informasjon om medlemsmøter, turer eller annet av interesse. Det kan være bilder eller tekst; gjerne en presentasjon av laget. Først ut i rekken er NHFU Sørvest som har sendt oss et flott bilde fra en førjulshelg i november og lagene som har flyttet inn med regionkontoret på Nesttun i Bergen.

Nye lokaler

**Nye lokaler for landsforeninger,
NHF Bergen og regionkontoret
på Nesttun i Bergen**

Julehelg for NHFU sørvest

NHFU sørvest styret og deltaker i NHFUSørvest sin julehelg i november 2009

Fra venstre : Ørjan Nilsen (nest-leder), Jannicke (ørjanshjelperen), Frøydis Eikenes (styremedlem/fellesassistent/ Claires assistent/ SvennEndrés støttekontakt), Svenn-Endré Hannevig (økonomiansvarlig)
Fram: Claire Bénichou (leder)

B E R G E N

HEIS-TEK

HEIS-TEK BERGEN
Pb. 59 Godvik, 5882 Bergen
Tlf. 55 93 60 20 Fax. 55 93 60 06
www.heis-tek.no

Bergen
Bolig og Byfornyelse
Pb. 1011 Sentrum, 5808 Bergen
Tlf. 55 56 56 00

**Hjelpemiddelhuset
for korttidsutlån**
Øvre Fyllingsvei 35, 5161 Laksevåg
Tlf. 55 94 71 30

B Ø M L O

WÄRTSILÄ NORWAY AS
5420 Rubbestadneset
Tlf. 53 42 25 00 • Fax. 53 42 25 01
www.wartsila.com/no

F J E L L

MURMESTER
KNUT ULVESETH
5353 STRAUME
Tlf. 56 33 03 03 Fax. 56 32 03 73
Mob. 958 13 999
E-mail: knut@murmester-ulveseth.no

M E L A N D

**Frekhaug
Fysioterapi**
Havnevn. 15, 5918 Frekhaug
Tlf. 56 17 14 50

S T O R D

 SparebankenVest
5400 Stord
Tlf. 05555
Fax. 53 45 68 01
www.spv.no

S U N D

Sund VA
Midtstegen, 5382 Skogsvåg
Tlf. 56 31 92 00
Fax. 56 31 92 01
Vi støtter NHF's arbeid i Hordaland

A S K Ø Y

Nordea Kleppstø Senter
Pb. 24, 5321 Kleppstø, Tlf. 06001

B Ø M L O

Finnås Kraftlag
Pb. 55, 5430 Bremnes, Tlf. 53 42 89 00, Fax. 53 42 89 01

F J E L L

Fjell Industrier
Smålonane, 5353 Straume, Tlf. 56 31 26 00

L I N D Å S

Magne Hope AS
5954 Mongstad, Tlf. 56 16 76 50, Fax. 56 16 87 28

M E L A N D

Frekhaug Regnskap
Mjåtveitflaten 39 B, 5918 Frekhaug, Tlf. 56 17 67 10

O D D A

Jerven AS
Eittheimsvegen 52, 5750 Odda, Tlf. 53 64 20 18, www.jerven.no

Knut Kvandal Ingeniør AS
5750 Odda, Tlf. 53 65 07 45, Fax. 53 65 07 46

O S

IT Konsulent/rådgiver Terje Rognsvåg AS
Skjelåsen 43, 5215 Lysekloster, Tlf. 56 30 46 00 / 91 56 17 99

O S T E R Ø Y

Halleland Transport AS
Votlo, 5286 Haus, Tlf. 55 70 60 80

XL-BYGG Osterøy
5281 Valestrandfossen, Tlf. 56 19 37 00, www.xlbygg.no

S T O R D

FK Stord AS
Pb. 1284, 5406 Stord, Tlf. 53 40 09 00

Advokatene i Borgen AS
Torgbakken 5, 5411 Stord, Tlf. 53 45 60 00

Apotek1 Stord
Pb. 1, 5401 Stord, Tlf. 53 45 60 30, Fax. 53 45 60 31

U L V I K

Ulvik Bensin og Service AS
5730 Ulvik, Tlf. 56 52 63 89

V O S S

Vedaa Rør og Fyringservice
Gamle Bordalsv. 43, 5700 Voss, Tlf. 92 21 59 04

Hogst og Rydding AS
5710 Skulestadmo, Tlf. 90 56 93 40, www.hogstogrydding.no

Adv. Vinje
Vangsgt. 6, 5700 Voss, Tlf. 56 51 99 99, Fax. 56 51 99 98

Spilde Entreprenør AS
Malahaugen 74, 5700 Voss, Tlf. 56 52 09 30

Ø Y G A R D E N

Ing. Helge Nilsen AS
Blomvåg, 5337 Rong, Tlf. 995 89 616

Annonsørene gjør bladet mulig – støtt dem og du støtter oss og deg selv

Norconsult Samfunnsplanlegging, Areal- og byplanlegging, Skoleplanlegging, Veg- og trafikk, Vann og avløp, Bygg Starvhusgt. 2B, Pb. 1199 Sentrum, 5811 Bergen Tlf. 55 37 55 00 Faks 55 37 55 01 e-post postbergen@norconsult.no www.norconsult.no Hovedkontor Tlf. 67 57 10 00	Norconsult Bergen har kompetanse på universell utforming. Melding om universell utforming for Bergen kommune "tilgjengelighetsmeldingen". Vurdering av hele bygningsmassen ved universitetene i Tromsø og Bergen med forslag om tiltak for bedre tilgjengelighet. Utdanningsdirektoratets nasjonale rådgivingstjeneste for skoleanlegg: Bistand til plan og tilrettelegging. Universell utforming er sentralt.

HANS ASK TRANSPORT AS

Industrivn. 77, 5200 Os
Tlf. 56 30 16 17 - 56 30 66 77
asktran@online.no
Støtter handikaparbeidet

- Sportspub m/ storskjerm
- Norsk Tippeliga,
Italiensk Serie A,
rettigheter m.m.

- Tilrettelagt for handikappede/
rullestolbrukere med heis,
ramper og kuleutskyter.

For bestilling eller informasjon ring 55 50 77 80

Fabrikkgaten 3, 5059 Bergen

Tlf. 55 59 67 00 Fax. 55 59 67 50
www.asplanviak.no

07000
Bergen Taxi

Vi har utarbeidet en
tilgjengeligmelding, og du finner
den på www.bergen.kommune.no

Utgiver av brosyren er Bergen
kommune, Byrådsavdelingen for
byutvikling.

Kvinnherad Kommune

5470 Rosendal

**STØTTER BARN OG UNGE
FUNKSJONSHEMMEDE**

Tlf. 53 48 31 00

Klart det er mulig!

Ta kontakt – vi gir nærmere informasjon om mulighetene for
funksjonshemmet ungdom å ta en fagutdanning!

HORDALAND
FYLKESKOMMUNE

Opplæringsavdelingen Fagopplæringskontoret

5020 Bergen
Telefon 55 23 90 00

Helse Bergen Ortopediske Klinik

**KYSTHOSPITALET
I H A G E V I K**

Tlf. 56 56 58 00 Fax. 56 56 58 02

Postboks 226, 5201 Os

Tlf.: 56 30 15 83

Fax: 56 30 12 50

E-post: ssamdal@online.no

Vi påtar oss alle arbeider i forbindelse med:

- VVS
- TV-inspeksjon av rør og kabler
- Lokalisering av rør og kabler
- Lekkasjesøk
- Rehabilitering av avløpsledning uten oppgraving

Åpn.tider: Ons - Fre: 08.30 - 16.00

**KOM OG SE VÅR FINE UTSTILLING
I JORDMORSVINGEN 2**

**Annonsørene
gjør bladet mulig –
støtt dem og du
støtter oss og
deg selv**

EIGERSUND

Aker Egersund AS

i offshoreindustriens
elite divisjon
4370 Egersund - Tlf. 51 46 90 00

HAUGESUND

HAUGESUND SANITETSFORENING
revmatismesykehus as
Karmsundsgaten 134, 5528 Haugesund
Tlf. 52 80 50 00 • Fax. 52 80 50 09 • www.hsr.as
Livstyrketrening • Rehabiliteringssopphold • Læringsopphold

Kåre Ekrene
TRAFIKKSKOLE
Ludof Eidesgt. 6, 5525 Haugesund
Tlf. 52 71 75 66 Fax: 52 72 66 64 • www.ekrene.no

Veidekke

Distrikt Haugesund

Karmsundg. 51, 5531 Haugesund
Tlf. 52 80 60 00 Fax. 52 80 60 01
Vi støtter Handikaplaget

HÅ

HÅ KOMMUNE
Pb. 24, 4368 Varhaug
Telefon 51 79 30 00
Støtter NHF

KLEPP

KLEPP

**Klepp
Kommune**

Tlf: 51 42 98 00
Støtter NHF Klepp

SANDNES

Rogaland

Bilverksted

rogaland.bilverksted@start.no
Midtbergv. 2, 4313 Sandnes
Tlf. 51 80 07 90 Fax. 51 80 07 91

SOLA

Kakekompaniet

Sunt, Søtt og Stilgt

Bjørge

STAVANGER

TALISMAN

ENERGY

Pb. 649 Sentrum, 4003 Stavanger
Tlf. 52 00 20 00
Ønsker alle GOD JUL og GODT NYTT ÅR

Kvaleberg Industri AS

Flinteg. 2A, 4016 Stavanger
Tlf. 51 95 04 95
Fax. 51 95 04 99

TIME

STORSTOVA

Tlf. 51 48 14 10 www.storstova.no

HAUGESUND

Gilje Trtevarefabrikk AS

Giljastøl. 8, 4335 Dirdal, Tlf. 51 61 14 00, Fax. 51 61 64 64

KARMØY

Haaland & Thuestad AS

Pb. 140, 4291 Kopervik, www.haaland-thuestad.com

KLEPP

Jæren Folkehøgskole

Søren Øvretvetsv. 9, Tlf. 51 78 51 01

SOLA

Sola Taxi

4097 Sola, Tlf. 51 65 04 44, Mob. 92 69 92 66

STAVANGER

Kiroppraktisk Klinik AS

Nordbøgt. 6, 4006 Stavanger, Tlf. 51 89 60 55, Fax. 51 89 58 91

TIME

Jærtun Lutherske Friskule

Kong Haakonsv. 8, 4340 Bryne, Tlf. 51 77 68 80

Bryne Rør

Skuleg. 9, 4340 Bryne, Tlf. 51 77 82 00

Jens Gerlach Sørensen AS

Pb. 185, 4349 Bryne, Tlf. 51 48 28 83

**Annonsørene gjør bladet mulig –
støtt dem og du støtter oss og deg selv**

Alt i trykksaker

BRYNE | STAVANGER

Telefon: 51 56 91 00
Auglendsdalen 77
4017 Stavanger

Seland Optikk
interlens
SANDNES • KLEPP • SOLA

Tlf. 51 69 58 90
Solakrossvegen 26, 4050 Sola

Alle som viser gyldig ledsagerbevis eller annen bekreftelse på at de kommer fra institusjon betaler for 1 billett og får 1 billett. Gjelder for alle forestillinger i Sandnes og Stavanger*

For mer informasjon ring 51 51 07 00
www.sfkino.no

*Gjelder ikke luksussalen

**ROGALAND
FYLKESKOMMUNE**
REGIONAL UTVIKLING
4010 Stavanger
Tlf. 51 51 66 00
Vi oppfordrer alle våre innbyggere til å vise ansvar i trafikken.

Behov for bedre tilgjengelighet?

Vi tilbyr rimelige, driftsikre, plassbesparende og fleksible løsninger til eksisterende og nye bygg.

- Plattformheiser i sjakt
- Åpne løfteplattformer
- Trappeløser
- Lavløftere

De fleste produkter er prisforhandlet med RTV.

Ta kontakt med oss for nærmere informasjon, og la oss være med og løse dine utfordringer.

TKS41 plattformheiser med glass

www.tksheis.no
Ta gjerne kontakt for mer informasjon

Heisen er EU-typetegnet av Det Norske Veritas og CE-markert

N-4355 Kverneland
Tlf.: 51 77 05 00
Faks: 51 48 72 28
e-post: tksheis@tks-as

Annonsørene gjør bladet mulig – støtt dem og du støtter oss og deg selv

Haugevegen 70, 5523 Haugesund Tlf. 52 71 37 44
Haraldsgt. 51, Tlf. 52 71 65 00
Kvala Senter, Tlf. 52 86 60 40
Raglamyr Senter, Tlf. 52 71 78 95
Solvanger senter, Tlf. 51294334

Det Norske Veritas AS
4007 Stavanger
Tlf: 51 50 60 00
www.dnv.com

AIRPORT HOTEL
STAVANGER

TLF: 51 94 20 00

Power and productivity
for a better world™

www.abb.no

Krisesenteret har åpent hele døgnet!
Ta kontakt på telefon 51 53 06 23

Les mer om oss på
www.stavanger-krisesenter.no

A D V O K A T E N E

*Tengs-Pedersen, Ueland,
Sæther & Birkeland*

MNA

Vågsgt. 42, 4306 Sandnes
Tlf. 51 66 50 20 Fax. 51 66 76 12

Nortura

Bilfører 65+

OPPFRIKKNINGSKURS for bilførere over 65 år!

I samarbeid med Statens vegvesen Rogaland, Stavanger starter oppfriskningskurs for 65+ på flere steder i fylket.

Lær om de nye trafikkreglene, rundkjøring, kryss, hvordan «lese» trafikken, kompensering for alderen m.m.

Kursets mål er å gjøre deg til en tryggere og bedre bilist samt gi deg økt mobilitet, frihet og glede i trafikken. **NB! Ingen mister førerkortet!**

Vi arrangerer flere kurs fordelt på flere steder i fylket, både vår og høst. Ta kontakt med det lokale Folkeuniversitetet, eller med Statens vegvesen ved Per Eirik, telefon 51 91 16 84-958 38 940, for å få vite mer.

MELD DEG PÅ DU OGSÅ!

Statens vegvesen
Rogaland

Folkeuniversitetet

STAVANGER
B O L I G B Y G G E L A G

STAVANGER
BOLIGBYGGELAG

Stavanger Boligbyggelag
Løkkeveien 51.
Postboks 88 Sentrum, 4001 Stavanger
Telefon: 51 84 95 00
Telfax: 51 84 95 05
www.boligbyggelaget.no

Dolphin

Plattformv. 5, Pb. 63, 4098 Tananger
Tlf. 51 69 43 00 • www.dolphin.as

STAVANGER KOMMUNE
Vei • Park • Idrett

Slipp
ambulansen fram

Hvorfor er du så taus?

Få ting gjør oss mer urolige enn at noen vi kjenner forandrer seg uten at vi forstår hvorfor. Følelsen av at noe er galt, uten en naturlig årsak, kan være skremmende. Kan det være en psykisk lidelse?

Ring TIPS hvis du vil hjelpe. Her møter du erfarne fagfolk som vil gi råd om hvordan du får hjelp og behandling hvis det er nødvendig.

TIDLIGE TEGN PÅ PSYKOSE

- isolerer seg → sover dårlig → tristhet → angst
- konsentrasjonsvansker → forsømmer hygiene, jobb eller skole
- ekstremt opptatt av temaer som døden, politikk eller religion
- store humørsvingninger → hører stemmer
- snakker usammenhengende → føler seg forfulgt eller styrt av andre

Stavanger Universitetssjukehus
Helse Stavanger HF
Psykiatrisk divisjon

51 51 59 59
hverdager 08.00-15.00
www.tips-info.com

SØK HJELP SÅ RASKT SOM MULIG - DA ER SJANSEN STØRST FOR Å BLI FRISK

GJETT – RETT

Alle hjelpemidler lovlig - premie er gavekort i bokhandel eller musikkforretning

- 1 Hvilke fylker dekker NHF Sørvest?
- 2 Hva kjennetegner et konstitusjonelt monarki?
- 3 Hvor lang er Lysefjorden og hvor dypt er det dypeste punkt i fjorden?
- 4 Hva betyr ordet - karensdag?
- 5 I hvilket land er Kiev hovedstaden?
- 6 Viking Fotball har fått ny trener. Hva heter vedkommende?
- 7 Når holder NHF Sørvest sitt neste ordinære årsmøte?
- 8 Hvor høyt over Bergen by ligger turistattraksjonen Fløyen?
- 9 Nevn 4 kommuner i ett av de fylkene NHF Sørvest dekker som har vært utpekt som tusenårsted for å markere overgangen til 2000 tallet
- 10 12 februar 2010 åpnet de olympiske vinterlekene.
Hvor mange medaljer (gull, sølv og bronse) hadde Norge før lekene startet vunnet i vinter-OL gjennom tidene?
- 11 Det feires et stort jubileum i landet for Ole Bulls fødselsår i år. Hvilket?
- 12 Hva heter regionlederen i NHF Sørvest?
- 13 Hvor mange ganger i året har vi vintersolhverv?
- 14 Hva het gruppa som hadde hiten "Foggel I Dag"?
- 15 Fra hvilken by kom duoen Kurt Foss og Reidar Bøe?

Frist for innlevering av svar: 19 april

Sudoku Sørvesten 1-10

vanskelig sudoku

	8	6	4		7			1
			5	6				2
	3				8			7
		7					4	8
	2						1	
1	4					3		
9			6				2	
7				3	9			4
3			2		1	7	8	

Løsning på Sudoku i neste nummer av Sørvesten.

vanskelig sudoku

1	4				3		5	8
2	3			5			9	6
			2	4	6			
			5			7		9
		5				8		
6		4			9			
			8	1	5			
4	6			9			8	5
7	5		6				2	1

Løsning på Sudoku i neste nummer av Sørvesten.

Lett sudoku

2		5	1	3		4		8
				7	5			
7		6				5		1
8	6		5		7			
1				2				9
			6		3		8	7
5		7				8		3
			3	5				
3		1		6	2	9		5

Løsning på Sudoku i neste nummer av Sørvesten.

Hotel Ullensvang
 Postboks 83,
 5787 Lofthus i Hardanger
 Tlf. 53 67 00 00 • Fax. 53 67 00 01
 ullensvang@hotel-ullensvang.no
 http://www.hotel-ullensvang.no

Norges Handikapforbund Sørvest - alfabetisk lokallagsliste

ALF Hordaland

Fred Gunnar Eide
Hyllkjebakken 12
5109 Hylkje
99 35 88 86
fgu-eide@online.no

ALF Rogaland

Bjarne Kapstad
Krosshaugveien 3
4085 Hundvåg
51 54 84 65
bkapstad@online.no

HBF Hordaland

Jørgen Titlestad
Parkveien 4b
5007 Bergen
55 31 59 22
41 56 49 16
hordaland@hbf.no

HBF Rogaland

Gerd Marie Svelland
Granittveien 10
4027 Stavanger
51 54 69 87
gerd-marie.svelland@laerdal.no

Hordaland Poliolog

Svein Johan Johannessen
Nordåsgrenda 80
5235 RÅDAL
55 13 19 65
Sveinj37@start.no

Rogaland Poliolog

Kjell Inge Bringedal
Stemmemyr 12
5542 Karmsund
52 22 80 86
kbrin@haugnett

LARS Hordaland

Svein Arne Vabø
Mangerbua 33
5911 Alversund
56 35 20 44
92 20 92 18
s-vab@frisurf.no

LARS Rogaland

Geir Inge Sivertsen
Fjogstadveien 94
4329 Sandnes
91 77 76 39
ginsive@online.no

LFA Hordaland

Gisle Hagenes,
Kyrkjesteinsvegen 15
5357 Fjell
90 66 56 42
gihage@online.no

LFN Hordaland

Stig Inge Otterlei
Knappenstigen 1
5337 Rong
56 38 87 48
rigott@online.no

LFN Rogaland

Kontakt Regionkontoret

LFS Hordaland

Hans Henrik Tøsdal
Nygårdsmøyren 1
5164 Laksevåg
91 86 60 74
hans@avantic.no

LFS Rogaland

Helge Høvik
Stortuvegen 8
4260 Torvastad
52 83 93 94
hehoevik@online.no

LKB Hordaland

Line Kristin Losnegård
Strimmelen 34
5097 Bergen
55 28 87 18
line@lkbhordaland.no

LKB Rogaland

Inger Marie Tjøstheim
Rødstilkveien 1
4049 Hafrsfjord
91 77 10 29
ingermot@lyse.net

NHF Bergen

Astrid Haugstad Tangerås
Østre Nesttunvn 20
Postboks 93
5852 Nesttun
55 10 78 00
astrid.tangeras@vital.no

NHF Bømlo

Arthur Nesse
5430 Bremnes
53 42 53 51

aashus@online.no

NHF Fusa

Marit Holmefjord Solvang
Holdhus
5640 Eikelandsosen
41 21 59 11
maritehs@gmail.com

NHF Hå

Monica Anita Lindman
Vatnamot
4364 Sirevåg
91 64 70 09

NHF Karmøy

Edna Blø
Sveinsvolljordet 12
4250 Kopervik
52 85 12 43
ea-blo@online.no

NHF Klepp og Time

Sissel Løchen
Arne Garborgsvei 16
4340 Bryne
51 48 87 13
sissel.loc@c2i.net

NHF Kvinnherad

Nils Magne Kloster
Heibråte 1
5454 Sæbøvik
53 47 63 93
nilsmagne.kloster@knett.no

NHF Meland

Anne-Berit Kolås
Fosse
5918 Frekhaug
56 17 08 06
kokolaas@online.no

NHF Nord-Rogaland

Ragnar Nesheim
Vikedal
5583 Vikedal
52 76 01 82
ragnanes@online.no

NHF Os

Maria Christine Dressel
Kuhnleveien 103
5200 Os
56 30 04 45
madress@online.no

NHF Sandnes

Per Langeland
Bruelandsenteret
Ganddalsveien 1
4307 Sandnes
51 80 10 23
48 24 30 46
per.langeland@c2i.net

NHF Sotra

Kontakt regionskontoret

NHF Stavanger

Anne Marie Auestad
Børeringen 9
4085 Hundvåg
90 60 07 39
52 90 21 92
am.auestad@getmail.no

NHF Stord

Anne-Jofrid Skibenes
Lønningsåsen 7, leil 3B
5417 Stord
53 41 11 86
anne-jofrid@start.no

NHF Ulvik

Björg Midtbø
Øvre Paradi 25
5730 Ulvik
56 52 63 42

NHF Voss

Björg Holm
Teigabrekko 14
5700 Voss
56 51 41 95
bjoergho@online.no

NHF Øygarden

Magne Ingvald Rossnes
Rotevågsøy
5336 Tjeldstø
56 38 91 91
nhfogy@bluezone.no

NHFU Sørvest

Claire Benichou
Buneset 9, leil106
5410 Sagvåg
91 18 48 92
minimadame@live.no

Er Kjelkehockey noe for deg ?

Kjelkehockey er en grei og actionfylt sport som gir god trening til både styrke, balanse og presisjon . Det du trenger er to greie armer. Vi har utstyr slik at du kan forsøke denne sosiale og kjekke sporten.

Vi er en fin gjeng som spiller kjelkehockey hver tirsdag fra 18.45 til 19.45 på Iskanten. Nå ønsker vi oss flere lagkamerater og håper du vil ta utfordringen!

Velkommen til å ta kontakt !

Bergen Kjelkehockeyklubb
Ole Bjarte Austevoll 45 25 80 63

Se også www.kjelkehockey.no/bergen
bergen@kjelkehockey.no

ALF

Arbeidsmiljøskaddes Landsforening

HBF

Handikappedes Barns Foreldreforening

LARS

Landsforeningen for Ryggmargskadde

LFN

Landsforeningen for Nakkeskadde

LFPS

Landsforeningen for Polioskadde

LFS

Landsforeningen for Slagrammede

LKB

Landsforeningen for Kvinner med
Bekkenløsningsplager

